

Ostra debata na seji zunanjih ministrov

Molotov okrcal ameriškega državnega tajnika Byrnesa

PRAŠANJE STATUSA TRSTA

New York, 6. nov.—Ruski zunanji minister Molotov je v te ostre debata na seji zunanjih ministrov štirih veselih obdobjih ameriškega državnega tajnika, molotov je izrazil odobravitelne mišljene, da Italijo s klavzulo Jugoslavija ali katerega koli druge države ne bo deležna ekonomskih koristi, če ne bo podpisala pogodbe. Byrnesova deklaracija je bila v bistvu ultimativna. Jugoslavanska delegacija je izrazila zadnje sejo pariške mirovne konference in izjavila, da ne bo podpisala mirovne pogodbe z Italijo, če ne bo revidirane. Provizije pogodbe so bile odobrene na mirovni konferenci s trinajstimi proti osmim glasovom. Amerika in Velika Britanija sta bili na strani večine. Rusija in Francija pa sta bili v opoziciji.

Byrnes je v teku debata izjavil, da bo Amerika vztrajala pri zahtevi, da mora klavzula, ki izključuje vsako državo od koristi izključiti reparaciji, ostati v italijanski mirovni pogodbi. To pomeni, da Jugoslavija ne bo deležna vojne odškodnine in vsoti 100.000.000 od Italije, če ne bo podpisala svojega stališča in podpisala pogodbe v sedanji obliki.

Amerika smatra omenjeno klavzulo za važno. Byrnes je izjavil, da je zahteva, ker je vztrajal na zahtevi, čeprav ni bila italijanska pogodba odobrena z večinsko večino na mirovni konferenci. Molotov mu je odgovoril, da skuša izsiliti podpis pogodbe.

Pradedica praske je bil zaštoj. Byrnes je omenil možnost tretje med vesilami zaradi reparacij in priporočal ustanovitev komisije administrativne narave. Zunanji ministri so se strinjali glede provizije o postopni plačevanja reparacij. Klavzura je bila klavzula glede provizije nemškega imetja v Italiji zaveznim državam.

Vprašanje, ali naj Italija plača odškodnino za poškodovano zemljo, ni bilo rešeno. Velika Britanija in Francija sta predlagali, naj odškodnina predstavlja vrednost 75 odstotkov, Amerika pa je predlagala, naj odškodnina predstavlja 25 odstotkov vrednosti. Odločitev ni bila in to vprašanje bo še predmet diskuzij.

Naznanilo pravi, da bodo dani realizirani predstavniki Jugoslavije in Italije o statusu Trsta in okolice. Jugoslavija je izjavila, da se bo oprijela klavzule, ki izključuje Italijo od Trsta in okolice prideta administrativno organizacije zrušenih narodov.

Na seji zunanjih ministrov se ne bo odločilo, ker bo Molotov odpotoval v Washington, da se bo udeležil banketa slovenskega poslanstva. Molotov je pozval zunanje ministre, naj ji sankcionirajo izključitev nemškega ozemlja v obsegu 700 kvadratnih milj, da bo deležna delno odškodnino za škodo, katero so ji povzročili nacisti v teku okupacije. Na tem banketu biva okrog 119.000 Nemčij.

Operanci lahko kupujejo ameriško blago

Tokio, 6. nov.—Glavni zavezniki so informirali japonsko vlado, da lahko kupuje prejšnje ameriško blago na Japonskem.

Nov vojaški odbor imenovan

Sodelovanje s komisijo za atomsko energijo

Washington, D. C., 6. nov.—Vojni in mornarični department sta naznanila imenovanje vojaškega odbora, ki bo sodeloval s komisijo za atomsko energijo. Odbor šteje šest članov.

Naznanilo pravi, da bodo člani odbora dajali nasvete komisiji o vseh zadevah, nanašajočih se na vojaško uporabo atomske energije, produkcije in kontrolo bomb. Člani odbora so general Lewis H. Brereton, general Lunsford E. Oliver, polkovnik John J. Hinds in podadmiral T. A. Solberg, Ralph A. Ofstie in William S. Parsons.

Predsednik Truman je imenoval komisijo za atomsko energijo 28. oktobra. Načelnik komisije je David E. Lilienthal. On in dva člana komisije so odpotovali v Oak Ridge, Tenn., kjer bodo obiskali atomske tovarne.

Kapitulacija rebelev v Iranu

Evakuacija pristanišnega mesta

Teheran, Iran, 6. nov.—List Etelaat poroča, da se je Nasser Khan, voditelj rebelev v provinci Fars odločil za kapitulacijo. Poslal je telegram predsedniku iranske vlade Sultanehu z zagotovilom, da se bo pokoril njegovim ukazom.

Revolta je izbruhnila pred tremi tedni. Vlada je poslala vojaške čete in bojna letala v provinco Fars za zatiranje revolte. Poročilo pravi, da se je veliko število rebelev podalo. Člani generalnega štaba so bili informirani, da so rebeli zapustili kraje v okolici Shiraza, glavnega mesta province Fars, in se vrnil v svoje vasi. Evakuacija rebelev je bila izvršena tudi v Bushiru, pristaniščnem mestu ob Perzijskem zalivu, in Kazeranu, ki je križišče več cest.

Sole za otroke ameriških vojakov v Nemčiji

Frankfurt, Nemčija, 6. nov.—Šole za otroke ameriških vojakov in civilistov so bile odprte v več krajih ameriške okupacijske cone, pravi naznanilo ameriških vojaških avtoritet. Višje šole bodo odprte v Berlinu, Bremeu, Frankfurtu, Heidelbergu in Erlangenu. Nastale so poteškoče pri uvajanju ameriškega vzgojnega sistema v okupacijski coni. Pomanjkanje je učiteljev. Avtoritete so izrazile upanje, da bodo poteškoče premagane v bližnji bodočnosti.

Gandhi zapretil z gladovno stavko

New Delhi, Indija, 6. nov.—Mohandas K. Gandhi, duhovni vodja vseindijske kongresne (nacionalistične) stranke, je zapretil, da se bo postil do smrti, če ne bodo bitke med muslimani in Hinduti v provinci Bihar ustavljene v 24 urah.

Milijarda dolarjev za financiranje raziskave

Washington, D. C., 6. nov.—Kongresnik W. T. Gurney, republikanec iz Južne Dakote, je naznanil, da bo vlada potrdila milijardo dolarjev za raziskave orožja novega tipa. Med orožjem so raketne bombe. Ustanovljen bo posebni center za raziskave.

LABORIT ZAHTEVA KONEC ENOSTRANSKE ZVEZE

Velika Britanija se ne more zavarovati pred konfliktom

Kritika BEVINOVE POLITIKE

London, 6. nov.—Zahtevo, da se Velika Britanija odpove enostranski zvezi s kapitalistično Ameriko, je izrekel laborit in član parlamenta William Warbey v svojem govoru pred člani delavske stranke v Paddingtonu.

Warbey je najostrejši kritik politike zunanjega ministra Ernesta Bevin. Dejal je, da je bila zveza med Veliko Britanijo in Ameriko sklenjena z namenom, da se porazi nacistična Nemčija. Vzdrževanje te zveze v povojni dobi je v konfliktu z načeli čarterja Združenih narodov in zdaj je zastrupala odnose med Veliko Britanijo in sovjetsko Rusijo.

V svojem govoru je Warbey omenil nedavni obisk ameriškega admirala Williama D. Leahyja v Londonu in obisk britskega feldmaršala Montgomeryja v Washingtonu, kakor tudi dejstvo, da skupni britsko-ameriški vojaški štab še ni razpuščen. Ustanovljen je bil v vojnem času. Izjavil je, da Velika Britanija ne more zaščititi pred eventualnim konfliktom s svojo zvezo z Ameriko, čeprav bi Rusija zasledovala agresivno politiko.

Warbey je omenil ameriško politično nestabilnost. "Dve možnosti političnega razvoja v Ameriki se kažejo," je dejal. "Prva je podvig reakcije in glasnikov novega imperializma, druga pa agresivna politika, ki lahko vodi v vojno v bližnji bodočnosti. Možnost je tudi, da se bo Amerika izolirala. Svoje sile bo morda koncentrirala na Pacifiku in Kitajskem, Velika Britanija pa bo ostala na cedilu. Ona ne bo mogla sama braniti Evrope pred poplavo komunizma."

Laborit je zaključil svoj govor z zahtevo, da mora Velika Britanija revidirati svojo zunanjo politiko. Podpre naj napore, da se ustavi produkcija atomskih bomb, odpokliče vojaške čete iz Grčije in kooperira z Rusijo, Jugoslavijo in drugimi slovenskimi državami, ki so že izločile prejšnje vladajoče kaste ter poddržavile glavne industrije.

Operatorji zavrnilo Lewisovo trditev

Več tisoč rudarjev počiva

Washington, D. C., 6. nov.—Trditve Johna L. Lewisa, predsednika rudarske unije UMWA, da zvišanje plače in skrajšanje delovnih ur ne bo rezultiralo v zvišanju stroškov, so operatorji zavrnilo in jo označili za smešno. John D. Battle, tajnik organizacije operatorjev, je dejal, da bodo rudarji plačali ceno. Znašli se bodo na cesti, ker bodo oljne in plinske družbe preskrbele kurivo, ko bodo dobile potrebno opremo.

Pogajanja o Lewisovih zahtevah so bila pretrgana. Več tisoč rudarjev je ostalo doma, čeprav je pogodba, katero je rudarska unija sklenila s federalno vlado, še v veljavi.

Ekonomski rudarske unije so pojasnili časnikiarjem novo Lewisovo teorijo. Ta je, da se obratovalni stroški ne bodo povečali, čeprav bo plača rudarjem zvišana za 25 centov na uro in delovni teden skrajšan na 35 ur.

Razprave o nemški produkciji

Zavlačevanje programa denacificacije

Berlin, 6. nov.—General Lucius D. Clay, pomožni načelnik ameriške vojaške vlade, je naznanil diskuzije z Rusi o zvišanju produkcije nemških industrij. Iz večje produkcije naj bi se plačevale reparacije.

Clay je izrazil nezadovoljstvo zaradi zavlačevanja programa denacificacije na Bavarskem. Dejal je, da bodo ameriške avtoritete prevzele izvajanje programa, če ne bodo Nemci dosegli večjih uspehov.

S Clayjem se je sestal ruski maršal Vasilij D. Sokolovski. Razpravljala sta o načrtih glede povečanja produkcije, toda noben zaključek ni bil sprejet.

Ameriške vojaške avtoritete so se izrekle za ustanovitev posebne zavezniske komisije, ki naj bi prevzela kontrolo nad uvozom in izvozom blaga. Komisijo naj bi tvorili predstavniki Amerike, Rusije, Velike Britanije in Francije.

Židovski voditelji izpušчени iz ječe

Prizadevanja za mir v Palestini

Jerusalem, Palestina, 6. nov.—Britske avtoritete so z namenom, da se ublaži napetost v Palestini in ustanovi mir, izpustili osem voditeljev židovskih organizacij iz ječe. Naznanilo so, da bo nadaljnjih 120 židov izpuščenih iz ječe, 20 Arabcev pa pomiloščenih.

Več sto židov je še v taborišču pri Latrunu. Britske avtoritete so se odločile tudi za preključ izjemnega stanja v Palestini. Akcija so pozdravili židje kot gesto sprave.

Britski javni krogi so izjavili, da je akcija sprožila resolucija, sprejeta na seji članov židovskega sveta. Ta vsebuje ostro obsodbo kampanje nasilja, katero vodijo nekatere židovske podtalne organizacije.

Vlada in uradniki židovske agenture so izrazili upanje, da bo izpustitev židovskih voditeljev iz ječe ugledila pot židovski udeležitvi razgovorov v Londonu. Konferenca se bo pričela 16. decembra. Razgovori se bodo nanašali na rešitev krize v Palestini. Židje so bojkotirali prejšnje konference.

Pomilostitev 20 Arabcev je naznanil Alan Cunningham, britski vrhovni komisar v Palestini.

Ruski komentar ameriških volitev

Moskva, 6. nov.—Stališče in mnenje Rusije glede ameriških volitev je orisal list Rdeča zvezda, glasilo armade, v posebnem članku. Avtor članka je Boris Vronski, vodilni ruski politični veščak. On pravi, da ni akoro nobene razlike med republikansko in demokratsko stranko. Voditelji obeh so zagovorniki politike trde pesti proti Rusiji. Med njimi je le stalna borba, katere namen je preprečenje ustanovitve tretje politične stranke.

Šana za 25 centov na uro in delovni teden skrajšan na 35 ur.

Lewis se bo ta teden sestal z notranjim tajnikom Krugom. Razpravljala bosta o sklenitvi nove pogodbe. Diskuzije med uradniki rudarske unije in N. H. Collissonom, upraviteljem premogovnikov, katere je zasegla vlada v maju, se bodo obnovile jutri.

Republikanska stranka zmagala pri volitvah

Diskuzije o sedežu Združenih narodov

Odbor odobril ameriški predlog

Lake Success, N. Y., 6. nov.—Vodilni odbor skupščine Združenih narodov je odobril ameriški predlog, da pri iskanju stalnega sedeža te organizacije prideta v poštev New York in San Francisco. Predlog je dobil sedem glasov. Proti sta glasovala reprezentanta Rusije in Ukrajine. Reprezentanti treh držav so se vzdržali glasovanja.

Andrej A. Gromyko, ruski delegat, je povedal odboru, da je druga delegacija predložila resolucijo, da se sedež premesti v Evropo. O resoluciji se bo vršila diskuzija kljub opoziciji odbora.

Rusija in Ukrajina sta za premostitev sedeža organizacije Združenih narodov v Ženevo, Švica. Bivši senator Warren Austin in načelnik ameriške delegacije je dejal, da mora sedež ostati v Ameriki v interesu varnosti in miru.

Austinu je odgovarjal Dimitrij Manuilsky, načelnik ukrajinske delegacije. Dejal je, da bi bilo nesmiselno, če bi organizacija Združenih narodov potrošila četrt milijona dolarjev za zgradnjo poslopja v New Yorku, ker je palača stare Lige narodov v Ženevi na razpolago. V tej naj bi bil sedež organizacije.

Študija učinkov atomskih žarkov

Program raziskovanja naznanjen

Oak Ridge, Tenn., 6. nov.—Federalna zdravstvena služba je naznanila, da bo sodelovala z Monsanto Chemical Co. v študiji in raziskavi, ki naj bi ugotovili učinke atomskih žarkov na žive stanice.

Naznanilo pravi, da bo dr. Alexander Hollaender, vodilni biofizik federalnega zdravstvenega inštituta, nadziral študije in raziskave. Pomagal mu bo dr. Eugene P. Wigner, direktor Clintonovih laboratorijev.

Namen študije in raziskav je ugotovitev, kako atomsko izžarjevanje vpliva na delavce, uposlene v atomskih tovarnah. Doslej so bile izvršene preizkušnje le na živalih. Hollaender je dejal, da se mora dognati učinek atomskih žarkov, preden se atomska energija začne uporabljati v industrijah.

Nezadovoljstvo z novo grško vlado

Atene, Grčija, 6. nov.—Dva poslana sta izrazila nezadovoljstvo z novo grško vlado, ko se je parlament sestal v svojem zasedanju. Gerassimos Vassiliades, liberalec, je zahteval, naj po monarhistih kontrolirana vlada resignira. Neki drugi poslanec je dejal, da vlada ne predstavlja ljudstva. Predsednik nove vlade je ponovno Konstantin Tsaldaris, ki ima tudi pozicijo zunanjega ministra. Voditelji strank opozicije niso hoteli stopiti v vlado.

Uradnika poljske stranke aretirana

Varišava, Poljska, 6. nov.—Dva uradnika poljske kmečke stranke sta bila aretirana. To sta Zigmund Augustinski in Kazimir

Demokrati izgubili kontrolo nad kongresom

NEZAUPNICA TRUMANOVI ADMINISTRACIJI

Republikanski plaz je zajel Ameriko pri včerajšnjih kongresnih in državnih volitvah. Demokratska stranka, ki je bila na krmilu štirinajst let, je dobila težak udarec. Iz nepopolnih poročil je razvidno, da bodo republikanci kontrolirali obe kongresni zbornici.

Plaz je bil najprej očitven v New Yorku, kjer je bil governor Thomas E. Dewey ponovno izvoljen z veliko večino, nakar se je razširil na vso deželo. Kandidati demokratske stranke za senatorje, kongresnike in guvernere so bili poraženi v skoro vseh državah.

Izgleda, da so republikanci dobili dodatnih 45 sedežev v nižji kongresni zbornici, v senatu pa najmanj osem. Republikanski senatorji so bili izvoljeni v državah New York, Pennsylvania, Massachusetts, Ohio, Missouri, Delaware, Idaho in Nevada. Republikanska stranka je triumfirala v vseh državah z izjemo onih na jugu, ki so solidna trdnjava demokratov.

Republikanski kandidati za guvernere so zmagali v dvanajstih državah. Te so New York, Pennsylvania, Ohio, Massachusetts, Kansas, Iowa, New Jersey, Connecticut, Nebraska, South Dakota, Vermont in California.

Demokratski governor Frank Lausche v Ohiu je bil poražen. Zmagal je republikanec Thomas J. Herbert. Lausche je dobil večino glasov v Clevelandu, ne pa v drugih mestih in krajih. Clevelandski list Plain Dealer je naznanil, da je Herbert po zadnjih poročilih dobil 898.732 glasov, Lausche pa 842.924 glasov. Kot kandidat republikanske stranke za senatorja je zmagal John Bricker.

Volici so izrekli pri volitvah nezaupnico administraciji predsednika Trumana. Truman je demonstriral svojo nesposobnost kot predsednik. Nakopal si je jezo železniških bratovščin z razbitjem železniške stavke. V demokratski stranki je nastal razkol in posledice so se zdaj pokazale.

Carroll Reece, načelnik osrednjega odbora republikanske stranke, je pozdravil izid volitev. Objavil je izjavo s pozivom na demokrate, ki so še ostali v uradih, za kooperacijo v prizadevanjih za doseglo blaginje in miru. On je tudi napovedal, da bo kandidat republikanske stranke za predsednika Združenih držav zmagal pri volitvah 1. 1948.

Republikanci so zmagali v Illinoisu. Dobili so skoro vse državne urade. William Stratton je bil izvoljen za kongresnika. Porazil je kongresnico Emily Taft Douglas. Demokratska mašina v Chicagu, ki je držala vse urade v mestu in okraju, je omanjena. Izgleda, da je republikanski kandidat za šerifa Elmer M. Walsh zmagal. Za okrajnega blagajnika je bil izvoljen republikanec Louis E. Nelson.

Volici v Illinoisu so odobrili predlog glede bonusa vojnemu veteranom. Za predlog je bilo oddanih 530.207 glasov, proti pa 233.846 glasov. Vsi glasovi še niso preštet. Predlog za instaliranje volilnih strojev v čakalnih vrstah je dobil večino glasov.

Baginski. Vodja stranke je Stanislaw Mikolajczyk, podpredsednik poljske vlade.

Italijanski proces proti slovenskim izdajalcem v starem kraju

Priredil Mirko Kubel, tajnik SANSa (Nadaljevanje)

XVII

Italijanski proces proti slovenskim izdajalcem v starem kraju. Mirko Kubel, tajnik SANSa. (Nadaljevanje)

Potem smo čakali še kakke tri ure, nato smo šli v sosednji sobo, kjer sta bila dva spovednika. Sie smo k spovedi. To ni bilo spoved, ampak pravo izpraševanje pod krinko spovedi.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

Če bi te poznal, bi že vedel, tako pa ne morem, zdaj druge pomoči, kot kroglja v roki, je činično odgovoril.

kapljala kri... roka je bila čisto trda. Potem sem šla na Pijavo gorico... se skrivala v smrekah, tekla bosa po ivju in mracu, skakala čez grabne... Bila sem trdno odločena, da morajo izvedeti partizani, kako streljalo belogardisti nedolžne ljudi... Mesec dni kasneje so vzeli še moje 62-letno mater, posestvo izropali, konje prodali... Mater so poslali v Nemčijo, kjer je od lakote umrla in v krematoriju zgorela. Danes sem brez matere, oče mi je umrl že po prvi svetovni vojni... Prosim sodišče, naj te zločince kaznuje, kakor zaslužijo. Če nas ni bilo škoda, tudi njih ni, ko jim je krivda jasno dokazana."

Vse te grozote in njen beg pred domobranci je Angela Kumše opisala tudi v pismu, ki ga je pisala svojim sorodnikom v Ameriko, katero je bilo priobčen pred več meseci v Prosveti.—Ured.)

Peti dan razprave proti slovenskim izdajalcem je sodišče nadaljevalo 25. avgusta. Dvorana na Taboru je bila še pred sedmo uro zjutraj nabita poslušalcev, ki so z največjim zanimanjem zasledovali potek zasliševanja številnih prič. Obtoženci so nemo poslušali ves potek, se tu in tam nervozno premikovali in večinoma zakrknjeno gledali v tla predse.

Predsednik sodišča kapetan Modič je najprej prečital nekaj izpoved iz zapisnika o sodnem procesu v Kočevju za časa okupacije. Iz teh izpoved se zrcalijo številni zločini nad slovenskim ljudstvom, izvršeni od domačih izdajalcev, katerim so načelovali današnji obtoženci. Važna je izjava belogardističnega kurata Malovrha, ki je izpovedal, da je postal kurat po škofuvi odredbi. Četniški major Novak ga je takrat prosil, da bi prevzel mesto kurata v njegovem slovenskem četniškem odredu za pohod na Dolensko, da bi ljudstvo videlo, da četniki sodelujejo z duhovščino. Naloga kaplana Malovrha naj bi bila oboje očiti odrediti prehod mimo vaških straž, da bi četnike ne smatralo za partizane in napadle. Da se je prehod posrečil, je naprej obveščal krajevne župnike in dobil kurirje, ki so jih vodili mimo postojank. Ob tistem času so bili k četniškemu majorju Novaku spuščen angleški padalci. Malovrha je pojasnil, da so četniki na tem pohodu "pobijali vaše ljudi s tem, da so (četniki) nosili partizanske kape."

Iz zaslišanja prič Ivana Jerine je razvidno, da so se približno teden dni pred zločini v Logatcu sestali na Vrhniki belogardistični kolovodje Viktor Bonač, Anton Berlot ter Martin in Avgust Maček. V družbi z višjim domobranskim častnikom iz Ljubljane so se domenili o zločinih "črne roke" v Logatcu. Isti kolovodje so se redno sestajali v župnišču v Gornjem Logatcu pri tedanjem župniku Skubicu in njegovem kaplanu. V Dol. Logatcu pa so imeli glavne sestanke pri veleindustrialcu Jakobu Mačku. Skoraj po vsakem sestanku so sledile množične aretacije. Do leta 1944 je bil Anton Grčar za kaplana v Rovtahn. Po italijanski okupaciji pa je prišel v Dol. Logatec, kjer je bil smatran za domobranskega obveščevalca. Stalno je hodil po hišah in skušal zvedeti za prepričanje vsake posamezne družine. V cerkvi je vodil stalno gonjo proti OF in partizanom. Organiziral je razne "pobožnosti", kjer so molili Boga, da ne bi prišli in zmagali partizani. Teden pred osvojitvijo je napravil celotensko pobožnost, v katero je vključeval molitve za zmago domobrancev. Na koncu je stalno vzklikal: "Sveti Jožef, pomagaj nam, da ne bo nikdar stopila partizanska noga na naša tla!" Župnik Supin iz Dol. Logatca je celo odklonil pokopati partizana Trčka in Pirnata, ki ju je črna roka zverinski pobila v nekem breznu pri Logatcu. Sele na splošno zgražanje ju je pokopal grobokop. Domobranci iz postojanke v Logatcu

so za črno roko zaznamovali hiše pristašev OF. Nekaj dni po risanju znamenj so sledili umori zaznamovanih ljudi.

Iz kupov izpovedi priče je predsednik sodišča izbral te one, ki so pričale kot očividci raznih zločinov. Franc Mihel je pripovedoval, kako so se domobranci znašli nad ranjenimi partizani. Mihel je bil priča domobranskega napada na bolnico XVIII. divizije na Gradencu. Takrat so domobranci ranjene partizane, ki se niso mogli umakniti, najprej hudo pretepli, zatem pa ustrelili.

O istem dogodku je pričal tudi Ivan Černigoj, domačin iz Gradencu. Njemu so februarja 1945 ubili hčerko. Marija je šla v mlin v Žužemberk. Tam so jo po izdajstvu prijeli domobranci. Po petih dneh je izgnila vsaka sled. Domobranci so kasneje trdili, da so jo odpeljali v internacijo. Dne 3. junija 1945 pa so jo našli v skupnem grobu desetih umorjenih ljudi na vrtu Antona Županičca v Žužemberku. Vse irtve so bile izmalčene, imele izkoptane oči, moški porazana ušesa, slomljene kosti, porazana spolovila, pri ženskah pa izrezana prsa. Nihče od irtev ni bil ustreljen, vse so bile zverinski mučene in žgane z gorčim železom.

(Dalje prihodnjič)

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

okoli, da se gotovo udeležijo tega zborovanja, kjer bodo slišali govornike, ki bodo povedali, kako reakcija ponovno kuje načrte za novo vojno. Kot govornika bosta nastopila poznani Slovanci Leo Krzycki, predsednik Vseslovenskega kongresa, in kongresnik Vito Marcantonio iz New Yorka. Poleg nju tudi drugi dobro poznani govorniki.

Za odbor: **Nikola Borich.**

HRVAŠKI KLUB VABI NA DOMAČO ZABAVO IN PLES

Struthers, O.—Hrvaški ameriški politični klub bo priredil domačo zabavo in ples v soboto, 9. novembra, v Hrvaškem domu, 199 Lovelville rd. Igral bo dober orkester pod vodstvom našega podpredsednika Franka Delosta. Ples se bo pričel ob osmih zvečer.

Vabimo vse naše članice in člane, da se udeležijo v velikem številu. Pridite tudi drugi prijatelji iz bližnje okolice in mest. Vsi dobrodošli!

Mike Erankovich.

KONCERTI V PARKU SHEDD

Chicago, Ill.—V parku Shedd se bo pričela v petek, 8. nov., ob osmih zvečer sezona koncertov. Ti koncerti bodo podani prihodnjih pet petkov. Na programu bodo poznane pevske in glasbene skupine.

Vstopnine ni nobene. Ti programi bodo aranžirani od Čikaške koralne in instrumentalne organizacije, s sodelovanjem vodstva čikaških parkov.

William Del. Frank.

V Prosveti so dnevna svetovna in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

David Lilienthal, ki ga je predsednik Truman imenoval za načelnika zvezne atomske komisije, katera bo imela kontrolo nad vso atomsko industrijo. Lilienthal se je proslavil kot načelnik Tennessee Valley Authority, ogromnega vladnega podjetja v dolini Tennessee, ki se je pod njegovim vodstvom razvilo.

Odmev Molotovega govora

Flushing. — ONA — Diplomati najrazličnejših dežel so izjavili po govoru ministra Molotova, da je razčistil ozračje, ter da pomeni velik doprinos za stvar miru. Obenem pa so isti krogi poudarjali, da so Rusi v dveh komisijah organizacije Zedinjenih narodov zavlačevali delo — v odboru za vojaški glavni stan Zedinjenih narodov in v komisiji za atomsko energijo.

Načelo omejitve oboroževanja vsi hvalijo. Naglašajo, da misli ni nova, ter da je predvidena tudi v čarterju Zedinjenih narodov, toda jasno je, da je predlog kot tak, prihajajoč v sedanjem trenutku in položaju, smel korak naprej. Posebno razveseljivo smatrajo ti krogi dejstvo, da prihaja s strani Rusije.

Britanski delegat Neel-Baker je bil izjavil, da Zedinjenim narodom potrebna konstruktivna misel, da bi na njej gradili. Izvesti razorožitev pa bi bil ogromen problem, težak in zapleten, toda dejstvo, da je nekdo predlog stavil, je samo na sebi nekaj konstruktivnega.

Nekateri delegati poudarjajo, da so Rusi delali težave ravno v komisijah, v katerih se je pripravljalo teren za razoroževanje. Dostavljajo tudi, da sledi Molotov sicer v splošnih linijah predlogom, katere je bil stavil v stari Ligi narodov zunanji minister Litvinov, a ne omeni niti z besedico problema mednarodne kontrole, ki je bila bistvena del Litvinovih predlogov.

GENERALNA SKUPŠČINA Z. N. V AMERIKI

Zasedanje generalne skupščine Združenih narodov — to pot na ameriški zemlji — spominja vojne naveličana ljudstva sveta in njihove delegate na visoke cilje, za doseg katerih je bila organizacija Z. N. ustanovljena. Ti nameni so podani v predgovoru ali uvodu Izjave ali čarterja te organizacije:

"MI, LJUDSTVA ZDRUŽENIH NARODOV, ODLUČENI

da zaščitimo bodočo generacijo pred šibo vojne, ki je dvakrat tekoma našega časa prinesla človeštvu neizmerno gorje, in da potrdimo znova vero v temeljne pravice človeštva, ter v dostojanstvo in vrednoto človeka, v enakopravne pravice moških in žensk in narodov, velikih in malih, in za vzpostavitev razmer, pod katerimi bo mogoče spoštovati in izvajati pravice obveznosti, izvirajoče iz pogodb in drugih virov mednarodnih zakonov, in za pospeševanje socialnega napredka in boljšega življenjskega standarda v večji svobodi,

"IN V TEM PRAVCU

dejansko živeti v strpnosti in sožitju ter v miru drug z drugim kot dobri sosedje, in združiti svoje sile za vzdrževanje mednarodnega miru in varnosti ter zagotoviti osvojitvijo načel in vzpostavitev metod, preprečnje rabe oboroženih sil, razen v zadevah skupnih interesov, in da se upotrebijo mednarodni ustroj za pospešitev gospodarskega in socialnega napredka ljudstev,

"SMO SKLENILI, ZA ZDRUŽIMO SVOJA PRIZADEVANJA ZA DOSEGO TEH CILJEV."

Ko je gornja izjava ozir, predgovor čarterja Z. N. dejansko ustvaril in določil to organizacijo kot izvrševalko prednešenih ciljev, je pripravljala komisija šovojila praktične sklepe, ki so poglani ustroj nove organizacije v tek. V svojem zadevnem poročilu je ta komisija naglasila splošne želje, ko je izjavila: "Ako bo nova organizacija mogla s svojimi začetnimi akcijami zajeti, kar v njej doumeva svet, tedaj gotovo ne bo varala pričakovanih vseh onih, ki vidijo v njej zadnjo priliko, da rešijo sebe in svoje potomstvo pred šibo vojne."

Te besede je priklival v spomin Trygve Lie, glavni tajnik Z. N., ko je ob predložitvi prvega letnega poročila vprašal: "Je-li organizacija Z. N. zajela doumevo ljudstev in vpregla uspešno navdušenje narodov, s katerim je bila sprejeta? Jaz osebno ne čutim, da je to dosegla v toliki meri kot je bilo pričakovati. Kako naj si to razložimo in kakšne korake moremo ali hočemo podvzeti?"

Arheološki zakladi na Krimu

London. — ONA — V bližini Šimferopola na Krimskem polotoku so sovjetski arheologi izkopali preko 1,000 različnih predmetov iz čistega zlata in precej žlahtnih kamnev.

Zaklad je našla skupina sovjetskih učenjakov, ki koplje na mestu, kjer se je nahajalo naselje pod imenom Neapolis. Bila je baje prestolnica Scitov, plemena, ki je bilo nastanjeno na Krimskem polotoku od sedmega stoletja pred Kristusovim rojstvom pa do četrtega stoletja naše dobe.

Na podlagi teh vesti so bili izkopani predmeti poslani Puškinovemu muzeju.

Bolgarske volitve

Zofija. — ONA — Po izidu bolgarskih volitev so inozemski diplomati krogi pripisovali največje važnosti dejstvu, da se je opozicija volitev zares udeležila, in sicer navzlic nekaterim namigavanjem, da jih utegne v zadnjem trenutku bojkotirati.

Opozicija ima zdaj 101 sedežev v bolgarskem parlamentu in se bo mogla tako udeležiti pisanja ustave bolgarske republike. V Zofiji prevladuje optimistično naziranje, da bodo zahodne velesile priznale izid teh volitev, katerih so se udeležile vse politične stranke, ter da bo posledica tega priznanja ponehanje napetosti in bolj izdatna pomoč dežel, da si tudi gospodarsko opomore. Istotako upajo, da bo trgovina z inozemstvom oživela.

IZ URADA Slovenskega ameriškega narodnega sveta 3935 W. 26th Street, Chicago, Ill.

PRISPEVKI V SKLAD OTROŠKE BOLNIŠNICE

SEZNAM ŠTEVILKA 11.

Gotovina v skladu dne 31. avgusta 1946	\$100,021.41
Sprejeto v dobi od 1. do 30. septembra 1946:	
CALIFORNIA: Podružnica šte. 07 SANS, Los Angeles: Pevsko dramatično društvo "Zarja" \$50, Jacob Stovich \$25, Blaz Mezuri \$20, Joseph Vesel \$10, po \$5: Frank Matjažič in Frank Novak, podružnica št. 67 SANS \$4.50, založeno na obljubljeni prispevek \$5.50, skupaj poslano po Frank Novaku	125.00
Blaž in Mary Mesori, Los Angeles	100.00
Društvo šte. 745 SNPJ, Grass Valley	146.00
COLORADO: Jacob Skerlj, Englewood	10.00
Anna Pachak, Pueblo	25.00
Miss Ann Pachak, Pueblo	10.00
ILLINOIS: Podružnica šte. 25 SANS, Chicago: Frank in Paula Lusby \$25, po \$10: Minka Constantine in Valentin ter Mary Kurent, Gust Moline in žena \$5, en dar \$1, skupaj \$51.00.—Po \$10: Helen in Edward Arko, (Cicero), John in Frances Hribar, ter Peter in Apolonia Lusbi, po \$5: Minka in Mary Dolson, Marie Vesel, Louis Mesec, Mrs. J. Korun, in K. Ladstatter, dve osebi po \$3, in pet po \$2, skupaj \$71, nabiralica Agnes Bohine, skupaj poslano	123.00
Dr. Rudolph P. Zaletel (za SANS \$25.00), Chicago	110.00
Jack in Mary Hertz, Chicago	10.00
Frances Novak (Pullman), Chicago	10.00
John Borse, Chicago	8.00
Joseph Judnich, Chicago	10.00
Ernest Krusich, Chicago	10.00
Louis Beniger, Chicago	5.00
Pevski zbor France Prešeren, Chicago, (dodatno k prejšnjemu prispevku od pitnika \$117.80)	3.00
MICHIGAN: Podružnica šte. 1, SANS, Detroit: Herman in Gilbert Forbes \$50, John in Mary Sain \$10, po \$7: Rudy Grum in John Vihtelich ml. Po \$5: Ignac in Ana Travnik, Frank Truden, Andrew in Mary Pregel, ter Louis Srebernak, za brčurice "Ustava FLRJ 50c	94.80
John Okoren, Harrietta	5.00
MINNESOTA: Podružnica šte. 23 SZZ, Ely	100.00
R. M. Kurre, Crosby	5.00
Podružnica šte. 6 SANS, Ely: Louis Prijatelj (Barbor) \$25, Frank Lamburg \$5, iz podružnične blagajne \$96.68, (za SANS \$40) skupaj za bolnico	126.68
MONTANA: Martin Lipošek, Jardine	10.00
Jacob in Katrina Blut, Mill Iron	20.00
Klub "Slovenski veseli bratje", Red Lodge	25.00
NEW YORK: Pomožni odbor in SANSove podružnice, Brooklyn: Slovenka iz države Washington \$90, Rudolf Kriz \$6, Anna P. Kršana \$5, Mr. in Mrs. A. Kršana \$5, nabiralica Anna P. Kršana, poslal Jacob Cerar	76.00
Leo Moase (poslal Jacob Cerar, Brooklyn)	26.00
Martin Urbank, Gowanda	10.00
OHIO: Društvo šte. 626 SNPJ, Barberton	10.00
Podružnica šte. 33 SANS, Bridgeport: Ivana Rebol \$5, Joe Subec \$5, poslal tajnik J. Vitez	10.00
Podružnica šte. 51 SANS, Barberton: Dramatično društvo "Slovenija" \$100, Mladinski pevski zbor "Slavki" \$87.32, preostala blagajna razpuščene slov. mladinske godbe (iz leta 1923) \$64, društvo šte. 111 KSKJ \$50, društvo Damovnja (družabni prostor) \$28. Po \$25: društvo šte. 44 ABZ, zabavni klub "Kras", Anton Okolih in družina, Nick Nichola in žena, Joe Sustarsich in žena, Rudolf Knauš in žena, po \$20: Anton Pečnik in žena, ter Stanley Petrich in žena. Po \$15: Pevsko društvo "Javornik" ter Frank Platner in žena. Po \$10: Lovrenc Franks, John Podlipiec in žena, George Porok in žena, John Drobnich in žena (Wadsworth), Mike Skrabas, Leo Brčgar, John Zupec in žena, (Clinton Rd.), John Mohar in žena, John Vadnal in žena, društvo št. 73 SNPJ, Frank Smuk, Louis Arko in žena, Joseph Gabrovšek in žena, Anton Jakich in žena, Frank Steiner in žena, Joseph Segal in žena, John Skrabas in žena, Frank Likovich in žena, John Stražičar in žena, Frank Smrdel in žena, rusko podporno društvo I. O. W. in društvo šte. 28 SDZ, Frank Krantz \$7, Alois Osepek \$6. Po \$5: Luka Može in žena, Mirko Cindrič, Anton Zela, John Slanovec, Vincent H. Lauter, Jim Brayan, podružnica šte. 8 SZZ, Frank Platner ml., John Meglich, Anthony Gradisher (29th St.), Frank Smith in žena, Emily Beg, Stanley Kalcic in žena, Jernej Penko in žena, Jennie Skerlj, Joe Rogelj in žena, Joseph Usnik, Andrew Zalar st. Joe Smuk, John Klančar, Louis Obreza, Ignac Pavlovich, George Lautar, Joseph Kizay, Joseph Valentič, Louis Skubic, Edward Simmons, John Opeka, John Garbor, Anton Godeša, Mary Godeša, Anton Troha (65—16th St.), Adolph Arko, John Belčić, Mary Fidel, Matt Mochnik, Andrew Bombach, Henry Muren, George Zagar, Joseph Beča), Matt Platnar, John Grbec (Clinton), John Shega, Joe Janesh, Simon Stremelan in John Prijatelj, John Drobnich \$4, sedem oseb po \$3, ena \$2.35, petdeset po \$2, ena \$1.50, dvainsdeset po \$1, ena \$7c, osem po 50c in 8c (za SANS \$40), poslala Frances Smrdel, tajnica in Jennie Okolih, blagajničarka podr. šte. 51 SANS, skupno vsoto	1,218.00
PENNSYLVANIA: Društvo šte. 249 SNPJ, Bentleyville \$10, Louis Kumar in žena \$5, ena oseba \$2, osem \$1, in tri po 50 centov, poslala Frances Skerbetz, tajnica	26.50
Frank Novak, Coraopolis	10.00
Louis in Pauline Palcich, Greensburg	25.00
Vencel Palcich, Greensburg	15.00
Mary Smith, Homer City	20.00
Nabrano na prijateljskem sestanku v Kraynu, dne 15. septembra: Anton Poje \$5, dvanajst oseb po \$1, in tri po 50 centov, skupaj poslal Andrew Vidrieh	18.50
Društvo šte. 682 SNPJ, Library	15.00
Barbara Skofic, Ligonier	10.00
Frances Kebe, Moon Run (v spomin njenemu možu Johnu Kebe)	10.00
Ameriško-slovenski dan: preostanek prireditve dne 3. avgusta v Pittsburghu \$1,100, federacija SNPJ društev za zapadno Penno \$200 (za SANS \$300)	1,000.00
Narodni dom, Verona	10.00
RAZNI KRAJI: Frank Kern, Frenchman Butte, Sask., Can.	25.00
Anna Bačar in Theresa Benich, Indianapolis, Ind., vsaka po \$5	10.00
Podr. št. 107 SANS, Gallup, New Mex. \$6.30, John Novak in žena \$15, Anton Gantar \$7, en dar \$1.70, 3 po \$1	33.00
Rojak št. 23 F.P.S.D. (za SANS \$12)	20.00
Društvo št. 29 SNPJ, Thomas, W. Va., Po \$5, Martin Čič in Anton Royce, poslal Leonhart Werdinek, tajnik	10.00
Mary Jones, Cleveland, Texas	5.00
Trije manjši prispevki (v vsotah manj kot \$5)	7.00
Gotovina v skladu dne 30. septembra 1946	\$104,331.69
Obljubljeni vsoti (Pledges)	32,000.00
Skupaj	\$136,331.69

Mirko G. Kubel, tajnik.

Be a Good Neighbor GIVE to YOUR

V ZALI

Dr. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

Gospod Andrej je bil na mahu tik ognja in široko razložil svoje ude in nebeško zadovoljen upiral oči na svetlozelena petelina, ki je visel na veji bližnje smreke.

"Praznih rok prihajata," se zasmeje nama proti, "ali to sem vedel že prej! Ta ali oni se ne nauči streljati, in naj se uči do sodnega dne. Pokala sta pa, pokala, da se je kar Zala tresla! Ali pobrati ni bilo ničesar, he, ali ni res tako, Jernač izpod Skale?"

"Praznih rok tudi nisva," zarenči Jernač in vrže lisico pred ogenj. "Toliko rečem: da sem streljal jaz, prinesla bi bila lisico in petelina. In pri tem ostanem!"

"Lahko smo zadovoljni," izpregovorim jaz, "in če ima gospod Andrej petelina, tedaj vemo vsi, da slepa kura včasih tudi zrno najde. In pri tem ostanem! Sedaj pa se okrepčajmo, nato pa nam gospod Andrej pove, kako je bilo končno s kanonikom Amandom, ki je pred nami lovil po zeleni Zali! To, mislim, je pametna beseda!"

"Pametna," potrdi gospod Andrej, "in tako bodi!"

Okrepčali smo se ter si zopet in zopet razkladali vse podrobnosti današnjega lova, kakor je to sploh navada pri lovcih. Nato povzame gospod Andrej: "Kanonik Amand je ubežal pred ljubeznijo, ker je bil vzoren duhovnik, vzornejši od mnogih, ki prihajajo dandanes pred oltar Gospodov, menec, da Gospod niti med svojimi angeli nima boljših služabnikov, nego so oni! Pa kaj hočemo soditi: kanonik Amand je pobegnil pred ljubeznijo, in zato smo lahko prepričani, da je dobil milost v Gospodu. Kakšna pa bo naša sodba, ne vemo: pravična gotovo, ni pa gotovo, če tudi milostiva! Boge je vsemu gospodar, in mi vsi smo črvi pod Njegov roko! Ne sodite, da ne boste sojeni sami!"

Povedal sem vam že, da so kanonika Amandi odnesli po senenati Zali. Ležal je na nosilnici in užival hlad gozdne sence ter iz polnih prsi srkal čisti, z gozdnim duhom napolnjeni zrak.

"Tako mi je lahko danes zjutraj, Konrade," je izpregovoril veselo, "in svojega telesa ne čutim in kakor ptica pod nebom bi malone zletel s trdega ležišča!"

"Da bi le že bili v Loki!" vzdihne stari sluga.

"Kaj vzdihuješ, stari," odgovori Amand, "in čemu si želiš v pusto Loko? Danes bomo šel loviti, in pripravil puško, da mi jo lahko poda vsak trenutek, če mi sveti Hubert podeli kaj sreče!"

Dospeli so tja, kjer je kanonik prvi dan streljal na medveda.

"Tu obstojmo," ukaže nosačem, "in na zemljo postavite nosilnico! Tu je pravi kraj, kamor mora priti vse, kar plaho beži pred psi! Ustavimo se torej! In ti, Konrade, bodi pripravljen—saj vem, roka se mi je že toliko popravila, da bom streljal brez težave! In morda tiče še kje medved v tej gošči, in ne čudil bi se, če bi bilo tako! Oj, to bi bila prava sreča, če bi ga ubil prav ondi, kjer me je oni trgal z neusmiljeno svojo šapo!"

Na tleh starinskega Epidaura

Popoldne v Dalmaciji. K tlom sklonjene oljke in ponosne ciprese so utihle v vročem soncu. Zaspani borovci so kakor začarani. Agave, oleandri, palme, smokve, rožiči in lovornice prekrivajo kakor velikanska zelena preproga bližnje kraške griče. Kakor zelene terase so vrtovi in njive, ki v vročini že nekam bledijo. Tu je čas zorenja. Vrtovi, njive in vinogradi rode obilen plod.

V tihem zalivu stoji znamenito mesto Cavtat, okrog katerega se polagoma kopičijo hribočki, po njih pa se razprostirajo vinogradi, oljčni nasadi in sadovnjaki, borovi in cipresni gaji pa številne agave. Bele dvonadstropne hiše, zgrajene iz črnega kamna, so se v pokrogu cavtatakega pristanišča stisnile druga k drugi. Mesto se zrcali v sinjem morju. Pogled ti seže skozi čisto vodo več metrov globoko, do dna, kjer se vidi sle-dove nekdanjih starinskih hiš, ki so se nekoli ob silnem potresu zrušile v morje. Tu je v starih časih stalo mesto Epidaurus, katero je v davni ustanovila skupina grških naseljencev. V rimski dobi je bil Epidaurus poglavito mesto med Neretvo in Boko Kotorsko. Še danes opaziš sledove stare ceste—via vetus—iz tiste dobe v vasi Obodu nad Cavtatom. Ta cesta je vezala stari Epidaurus s Hercegovino.

Prebivalci Epidaura so si v starih časih zgradili prav dober

vodovod, ki je dovajal vodo iz daljnega Vodovalja v Konavljah. Še danes najdeš ostanke vodovoda na poti med Cavtatom in Zvekovico ter ob hišah pošameznih vasi. Ostanke ruševin nadalje pričajo, da je stari Epidaurus imel gledališče in kopalnice. V 7. stoletju je bil Epidaurus porušen in njegovi prebivalci so ustanovili bližnji Dubrovnik. V 13. stoletju je na ruševinah starinske Epidaura počel rasti današnji Cavtat. Leta 1427 je dubrovniška republika kupila Cavtat in plodno Konavelsko polje. Kot prehodnik Dubrovnika je Cavtat z njim vred preživel lepe čase napredka in blagostanja.

Ako greš danes skozi Cavtat in njegovo okolico, najdeš povsod sledove domovinske vojne. Okupatorji tudi tega mirnega le-tovišča niso pustili na miru. Poškodovali so hotele in pensione. Pred vojno sta bila v Cavtatu dva lepo urejena hotela, "Tih" in "Koletič", ter več drugih letoviških objektov. Pokojni pisatelj dr. Ivan Lah je večkrat opisoval tiho lepoto Cavtata. Vsem tem poslopjem so italijanski in nemški fašisti prizadeli občutno škodo. Poleg tega so potopili več ribičskih ladij in motornih jadrnic ter poškodovali del drugih ribičskih priprav. Po bližnjih gričih so zgradili bunkerje, mesto pa ograjili z bodoločo žico. Toda pred našletom hrabre jugoslovanske vojske jih niso mogli rešiti ne bunkerji ne

žica, ker je bilo srce samozavestnega, zaslužnjega ljudstva močnejše od betona in železa.

Prebivalci Cavtata so v velikem številu pomorščaki in ribiči, drugi pa se bavijo s trgovino, gostinstvom, obrtjo in kmetijstvom. Obiskovalce Cavtata preseneča snaga tega mesta. Ozke ulice s številnimi kamenitimi stopnicami so čiste kakor malokje. Obala je vselej tako v redu, kakor da se tu sploh ne razvija promet. Starinske hiše dihaajo plemenito harmonijo. Vsako soboto se zbira prebivalstvo Cavtata k prostovoljnemu čiščenju svojega kraja. Po starem pregovoru pomete vsakdo pred svojim pragom, pa je vse lepo v redu. Mir, tišina, snaga in očarljiva priroda so tiste odlike Cavtata, ki napravijo to mesto gostu tako prikužno.

Poleg prirodne lepote in snage pa slovi Cavtat še po marsičem drugim, saj je mestce prava zakladnica starih in novejših znamenitosti. Naj predvsem navedemo mavzolej Račićeve družine, ki ga je že pred prvo svetovno vojno zgradil Ivan Meistrovič. Mavzolej "Gospa od Cavtata" stoji na obnem griču zapadno od Cavtata, na pokopališču Sv. Roka, od koder je očarljiv pogled na Dubrovnik in na vsa okolico. Mavzolej je zgrajen iz belega kamna z Brača in ga že od daleč vidiš, kako se srebri na soncu. Ob vhodu v mavzolej stojita dve veliki kariatidi, na teških kovinskih vrtih pa so štirje veliki reliefi slovanskih apostolov Cirila in Me-

toda, Grgurja Ninskega in sv. Save. Mavzolej je poln kipov, reliefov in mozaikov. Že od vsega početka štejejo Meistrovičev mavzolej med znamenitosti svetovne kiparske umetnosti.

Cavtat pa je tudi domovina slovečega hrvaškega slikarja Vlaha Bukovca. V njegovem domu je ohranjen atelje, ki je obenem galerija z 80 Bukovčevimi umetninami. Slike so iz raznih dob znamenitega umetnika. Posebno lepo je število njegovih lastnih portretov. Med večjimi umetninami je sloveča slika "Karneval v Cavtatu".

Nadalje je bil Cavtat domovina slovečega učenjaka dr. Baltazarja Bogičića, odličnega državnika in znanstvenika, ki je dal bližnji Črni gori moderno zakonodajo. Ohranjena je njegova biblioteka, ki šteje 18.000 knjig ter lepo število starih ikon, bul, rokopisov in drugih starin. Knjige so v glavnem pravniške in zgodovinske, po veliki večini v raznih slovanskih jezikih. Ohranjena je tudi Bogičićeva korespondenca ter čez 12.000 gravur raznih mest, zgodovinskih oseb, bitk in podobnega. Poleg biblioteke je Bogičićev muzej, ki z raznimi predmeti spominja na pokojnikovo življenje in delo, nadalje vsebuje različne spominjske kolajne, slike in pečate iz francoske dobe v Dubrovniku, zbirko narodnih noš, posebno iz Konavelj, različno orožje, obsežno zbirko denarja iz raznih držav, prav posebej denar iz časov dubrovniške republike.

Kdor želi spoznati zgodovino Cavtata, bo obiskal tudi lapidarij tega muzeja, v katerem so izkapanine iz starega Epidaura; različni posode, nagrobni spomeniki, sarkofagi, kipi, arhitektonski odlomki. Napis na kamenju in mramorju pričajo go-stu o nekdanjem življenju na teh zgodovinskih tleh.

Pred vojno je Cavtat lahko sprejel dnevno okrog 500 gostov. Vsako leto je šlo skozi Cavtat več ko 2000 gostov, ne všteti izletnike, ki so redno prihajali iz Dubrovnika in iz drugih krajev. Tako je turizem prinašal Cavtatu od nekdanj lepe dohodke. Zdaj, ko se obnavlja tujski promet v vsej Jugoslaviji, spet privablja Cavtat goste iz drugih kopalšč, neko število pa jih tu najde popolno oskrbo. Zveze po avtobusih in ladjah so z Dubrovnikom in okolico v redu. Od Dubrovnika je Cavtat oddaljen komaj 20 km in je izlet z ladj ob obali poln užikov. Iz tihega mesteca ribičev, kmetovalcev, pomorščakov, trgovcev in obrtnikov bodo ljubitelji Jadrana slej ko prej odnašali nepozabne vtise.

Zreče pod Pohorje obnovljajo . . .

Še so prihajale s Pohorja razorožene nemške horde, ko so že Zrečani pričeli z obnovo. Takoj prve dni po osvoboditvi je pričelo delavstvo s čiščenjem ruševin požgane tovarne, drugi pa so začeli z gradnjo poslovnih prostorov sedanje nabavne in prodajne zadruge. Ustanovili so obnovitveno zadrugo in letos so uspehi že presegli najbolj smela pričakovanja.

S pomočjo obnovitvene zadruge je obnovljenih 14 požganih domov in gospodarskih poslopij. Nova, sodobna tovarna, kjer se sedaj še grade skladišča in sodobne higijenske naprave, že obratuje s 105% predvojne kapacitete.

Kovinarska sindikalna podruž-

nica je s prispevkom 7000 dinarjev postavila temelj ljudski knjižnici, ki šteje sedaj že nad 260 knjig.

Na gradnjo vodovoda je marsikdo gledal z nezaupanjem, sedaj je pa že do Zg. Zreče dovršen. Prvotni letošnji načrt dela je prekoračen za 150%. Namesto predvidenega voda imamo že zajetje—rezervar in pa preskrbo naselja Dobrave z vodo. Zgradilo se je že 3 km voda in zdrava pitna voda je teče v tovarni, šoli in občini. Tudi tu so dali zalet naši kovači z izkopom prvega kilometra, ki je bil terensko najslabši. Skalnati teren se je menjaval z močvirnim. Ostali prebivalci so se pridružili delu in so tako v skupnem prizadevanju in v sorazmerno zelo kratkem času ustvarili milijonsko vrednost.

Zaradi letnih posevkov je delo do jeseni prekinjeno. Prepričani smo, da se prične potem z istim poletom.

Požgana šola se dviga iz razvalin in kaže vse lepše lice. Šolski upravitelj trdi, da bo v treh tednih selitev šolskega inventarja v nove, zračne in svetle prostore. Tudi v tej zgradbi je na tisoče prostovoljnih delovnih ur tukajšnjega prebivalstva.

Nedavno so izjavili tudi naši sindikalisti-kovinarji, da bodo žrtvovali vsako po 1 dan letnega dopusta za šolsko zgradbo.

Pevski in tamburaški zbor se pridno vadita in se pripravljata na prvi večji koncert. Te dni pa beležimo spet nov razveseljiv dogodek. Trasira se električni vod Konjice-Zreče v smeri Kunigunda na Pohorju. Tako bo že v letošnji jeseni zagorela luč vse do Pohorja in elektrificirana bo tukajšnja tovarna.

Vsi ti uspehi, doseženi komaj v dobrem letu delovanja naše ljudske oblasti, so ustvarili v našem kraju pravo ljudsko skupnost, ki je s konstruktivnim delom dokazala, da je res pravilno dojeta naše letošnje geslo: "S Titom v obnovi!"

Razni mali oglasi
JANITORS
and
JANITRESSES
See Superintendent
6 So. Dearborn

NAROČNIKOM
Datum v oklepaju, na primer (Nov. 30, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

Se so prihajale s Pohorja razorožene nemške horde, ko so že Zrečani pričeli z obnovo. Takoj prve dni po osvoboditvi je pričelo delavstvo s čiščenjem ruševin požgane tovarne, drugi pa so začeli z gradnjo poslovnih prostorov sedanje nabavne in prodajne zadruge. Ustanovili so obnovitveno zadrugo in letos so uspehi že presegli najbolj smela pričakovanja.

- Louis Barborić, sa Milwaukee Wis. in okolico.
- Anton Jankovič, sa Cleveland Ohio in okolico.
- Frank Klun iz Chisholma, Minn. sa Chisholm in okolico.
- Frank Cvetan iz Tire Hill, Pa. sa vso srednje-vahodno Penno.
- Anton Zornik iz Hermishe, Pa. sa vso zapadno Pennsylvanijo.

Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svoje naročnine direktno listu.

PROSVETA
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.
—sprejema vsa—
v tiskarsko obrt spadajoča dela
Tiska vabita za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih
VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ, DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste
Pišite po informacije na naslov:
SNPJ PRINTERY
2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

Razni mali oglasi
PART OR FULL TIME WORK (CLERK)
Excellent working conditions
Good wages - Apply at once
MERCHANTS MOTOR FREIGHT
2424 W. Cermak Road

CLERK
FULL TIME - GOOD EARNINGS with
EXCELLENT FUTURE
MERCHANTS MOTOR FREIGHT
2424 W. Cermak Road

JANITORS
and
JANITRESSES
Day work - 5 days week
40 hours - Hospitalization - Paid vacations and many other benefits

GARKER INC.
65 E. South Water St.
Near Michigan Ave. Room 1606

Za bolečine revmatizma in artritisa
prosta poskušnja
Ako te boleče rabiš "Roose Tab" za bolečine artritisa, neuritisa, reumatizma, poskusi to na nako rabiho. Mi vam pošljemo cel avoj 24 tabe, da jih rabiš prosto. Ako ne boste iznadeni odjavite bolečine ki hote ušivati, nam vrnite avoj in nam ne dolžite nič. Mi mislimo resno! NE POŠILJTE DENARJA. Pošljite nam samo vaše ime in naslov in mi vam pošljemo takoj vaš Tab z obratno pošto.
ROSE PRODUCTS CO.
Dept. F-5, 2708 W. Farwell Avenue
Chicago 45 Illinois

STEADY JOBS
For
DEPENDABLE WORKERS
ORDER FILLERS
Experienced or inexperienced
Comparable salary
5 day week
Ideal working conditions
American Optical Co.
10 S. Wabash 8th Floor
See Mr. Gibson

PACKERS
EXPERIENCED OR WILL TRAIN
Steady employment
Comparable salary
5 day week
Ideal working conditions
APPLY
American Optical Co.
10 S. Wabash 8th Floor
See Mr. Gibson

Experienced CARPENTERS
MUST BE UNION
Fire Damage Repairs and Remodeling Work
UNION PAY
Apply immediately
T. G. TUCKER & CO.
5546 S. Wentworth Ave.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO
Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assentmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.
Pojasnimo—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli ppd od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.
Cena listu Prosveta je:
Za Zdrav. dravne in Kanado \$6.00
1 tednik in 4.80
2 tednika in 3.80
3 tednike in 2.40
4 tednike in 1.20
5 tednikov in nič
Za Evropo je \$5.00
Za Chicago in okolico je . . . \$7.50
1 tednik in 6.50
2 tednika in 5.10
3 tednike in 3.90
4 tednike in 2.70
5 tednikov in 1.50
Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.
PROSVETA, SNPJ
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.
Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$
1. Ime Čl. družina št.
Naslov
Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:
2. Čl. družina št.
3. Čl. družina št.
4. Čl. družina št.
5. Čl. družina št.
Mesto Dravna
Nov naročnik Star naročnik

Razni mali oglasi
POWER MACHINE OPERATORS
To learn Slip Cover and Drapery work.
OAKLAND 4081

GIRL OR WOMAN
for General Housework
4 Adults - High Wages - \$
Phone
AMBASSADOR 1377

LAUNDRY SHIRT PRESS OPERATORS
Markers - Listers - Sorters
Good wages
5 1/2 day - 44 hours week
Y. M. C. A. LAUNDRY
12 E. 9th St.

WANTED TRUCK BODY ASSEMBLERS BLACKSMITH FINISHERS WOODWORKER HELPERS
See: Martin Senica
ERIE VEHICLE CO
60 E. 51st Street

GIRLS - WOMEN BILLERS
Experienced or inexperienced
Ideal working conditions - Steady employment - Capable salary
5 day week - 40 hours
Apply at once
American Optical Co
10 S. Wabash 8th Fl.

ALI GLEDATE ZA DOBR PLAČO IN STABILNOST?
Telefon kompanija ima nek takih prilik

HIŠNICE (JANITRESSES)
Takoj od začetka plača 72 1/2 uro, po treh mesecih 77 1/2 na uro in po šestih mesecih po 82 1/2 uro
ŽENSKA ZA ČIŠČENJE V VSE DELIH MESTA
Delovne ure od 5:30 pop. do ure ponoči.
Oglasite se pri
ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY
v uposlovalnem uradu za iskanje v pritličju
309 W. WASHINGTON ST.
V Prosveti so dnevne svetle in delavske vesti. Ali čitate vsak dan?